

LJUDSKI GLAS

POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO.

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 18 K, za pol leta 9 K, za četrto leta K 4.50 in na mesec K 1.50. Posamezna številka stane 40 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljati na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Iz dobe pasjih dni.

Živimo v časih preporoda in silnega političnega vrvenja. Stare države padajo in na njih razvalinah vstajajo nove. In ker hočejo ljudstva teh novih držav višje, višje do politične in gospodarske svobode, je logično, da padajo tudi stare stranke in se ustanovljajo nove vseh vrst in barv. Ta pojav se je prikazal tudi pri nas na Slovenskem. Tudi pri nas smo videli, da so politične stranke, če že ne padle, vsaj spremenile svoje ime, programe, taktiko itd. Vse to seveda z ozirom na razpoloženje ljudstva, ki je začelo po grozoviti vojni drugače misliti. To razpoloženje ne opažamo samo med našim delavstvom, pač pa tudi med malim kmetom. Tudi on gleda in misli drugače, tudi on ve, da je prišel čas, ko bo treba vsem dosedanjim njegovim »dobrotnikom« pokazati — figo! Zato hoče kmet slišati tudi drugo plat zvona in prav pridno čita časopisje jugoslovanske socialno demokratične stranke ter pristopa k njenim političnim organizacijam. To gotovim krogom ne da miru in dan in noč so v skrbeh kako in kaj!

Pred kratkim se je ustanovila nova kmečka stranka, ki ji pravijo tudi »samostojna«. Mogoče, da je ta stranka res samostojna — na papirju! Pa za danes ni moj namen, da bi o tem razpravljaj. Nekaj družega je, ki se mi zdi potrebno povedati, da širša javnost zve, kako znajo nekateri ljudje kmeta — farbat!

Par tednov je od tega, ko je neki poslanec JDS stranke sklical shod v Slovenski Bistrici. Je-li bil ta shod javen ali zapni mi ni znano; znano pa mi je, da je bil sklican zato, da se kmeta zopet enkrat nafaiba, če se bo seveda pustil farbat.

Prišlo mi je slučajno v roke vabilo, s katerim je goriomenjeni gospod vabil kmete na oni shod. Do tukaj nič hudega. Ko sem pa prečital vabilo sem udaril po mizi in vzkliknil, da tak način farbanja presega že vse meje! In res je kulmus vseh kulmusov. Poslušajte, kaj je bilo na vabilu med drugim pisano: »in na katerem ustanovimo »napredno demokratsko - agrarno - kmečko - stranko«! Ko bi bil mož, ki je ona vabila podpisal in razpošiljal preprost človek, bi si lahko mislil, da je naredil to v nevednosti. A ta mož je akademik in poslanec, torej človek, o katerem ni mogoče reči, da ne ve kaj dela.

Potem ko sem vabilo prečital sem si mislil, da je vendarle res, da so še politiki na svetu, ki imajo kmeta za bedastega in da bo kmet šel še vedno za njimi čez drn in strn. Ni pa res, da bo šel naš kmet tem ljudem na limance. Res je, da se tudi naš kmet zaveda položaja. Tudi kmet, ki gara od zore do mraka, in ki je že od pamtiveka oropan vseh pravic, političnih in gospodarskih, je krenil na drugo pot, na pot osamosvojitve. To nam priča dejstvo, da so naši shodi osobito na Štajerskem številno obiskani. Ni več daleč čas, ko si bosta kmet in delavec segla v roke in z združenimi močmi vrgla ono kliko, ki hođi med nje s takimi pamfleti, kakoršen je goriomenjeni. Ta pamflet je romal po zeleni Štajerski ob koncu pasjih dni, zato smo prepričani, da je bil v nesrečo stranki, katere reprezentant ga je razpošiljal. Bliža se dan, ko bo tudi v zeleni Štajerski vstala — rdeča armada zatiranih, ki bo za vedno vrgla one mogotce, kateri so jih do sedaj vodili za nos in izkoriščali!

Oni iz štajerskega labirinta.

Stranka liberalnih gruntarjev.

To bi bil edino odkrit, pošten, pravičen in primeren naslov stranki, ki se sama zove »Samostojna kmečka stranka«. Ta stranka torej izdaja reven in nedolžen listič »Kmečki list« po imenu. Ta list je precej podoben »Blaževem žegnu« ne koristi namreč nobenemu in ne škoduje nobenemu, ker ga menda živa duša na svetu ne bere.

Tudi nam se doslej še ni zdelo vredno pregledovati njegovih praznih in dolgočasnih strani in le opozorilo nekega dobrega prijatelja se imamo zahvaliti, da smo prebrali v njegovi zadnji številki neko brezprimerno neumno in prazno čvekanje, ki nosi naslov: »Socialno demokratična stranka«. Podpisan je pod tem več kot smešnim modrovanjem — kmet Ilija Gregorič. Kedo je ta človek, ne vemo in nas v resnici to tudi prav popolnoma nič ne zanima.

Ravnatoko prav nič ne vprašujemo, kakšen kmet je to. Beseda »kmet« je namreč hudo široka in to še nikakor gospoda kmeta Gregoriča ne priporoča. Mi imamo n. pr. bajtarje, kajzarje, male kmete, srednje kmete (takozvane polgruntarje) in pa velike kmete ali gruntarji. Kadar jim je to neslo so se n. pr. v Avstriji imenovali kmete tudi razni grofje, baroni in gospodje, ki so imeli samo takole po deset ali dvajsettisoč oralov zemlje. Da gospod Ilija Gregorič ni ne bajtar, ne kajzar, ampak vsaj gruntar, morda celo kak nekdaš propali liberalni kandidat, to bi mi na slepo srečo prisegli in — za tem grmom čepi zajec.

LISTEK.

ALBIN LAJOVIC:

Pri češkem kmetu.

(Dalje.)

Ravnatoko bo vpoštevati cele pokrajine, ki skoro nimajo posestnikov pod 5 ha, pa so zopet druge, revnejše, kjer izvečine nima nihče nad 5 ha. Dalje igra veliko vlogo razdelitev gozdov, ki zavzemajo ponekod cele pokrajine, drugod pa je pomanjkanje lesa. Vsa navedena dejstva narekujejo temeljito razmišljanje, kako zagotoviti pravično razdelitev in kako zagotoviti pravno in materialno obstoj kolonistov.

Najenostavnejša razdelitev veleposestev bo v onih slučajih, kjer je večina zemlje že oddavna v najemu. Najemnik postane mehanično posestnik, potem ko je plačal od države določeno odškodnino. V ostalih slučajih bode razdelitev in razprodaja veleposestev mnogo bolj komplicirana in težja. Pri tako važnem delu je treba temeljitih predpriprav, da se vse izvrši v prosopeh kmetijstva in ljudstva. Vsa

posestva, ki nastanejo iz razdelitve veleposestev, morajo biti enotno gospodarsko zaokrožena, državni zakon pa mora poskrbeti za njihovo nedeljivost in prepoved za špekulacno prodajo.

Finančni uspehi kolonizacije je še bolj zapleten, kakor pa zemljiščni. Najprvo treba odgovoriti vprašanje odkupa ali konfiskacije zemlje od veleposestnika. Država se mora pobrigati, da dobi zemljišča po najvišji ceni, da jih potem more prepustiti kolonistom pod najugodnejšimi pogoji. Vseobče razlaščenje ni nikakor priporočljivo, nasprotno velevata pamet in razum, da se pravično postopa z onimi zemljišči, četudi z veleposestvi, ki so bila z delom in pridnostjo, torej pravično pridobljena. Nikakor ne gre, da bi se stresali in otresli temelji osnovnega prava, temelji lastninstva, ki jih vsakdo z vso žilavostjo brani, kadar gre za njegovo lastno kožo. Nasprotno pa je povsem pravično, da se vsem onim, ki so se na katerikoli način in kadarkoli pregrešili proti narodu in slovenski domovini, brez vsake odškodnine odvzame vse, premičnine in nepremič-

nine, ki jih razdeli država med potrebne. Sem spadajo posestva bivšega cesarja in članov njegove hiše, kakor tudi vseh onih oseb, ki so si bodisi s podelitvijo ali pa na drug »hvaležen« način »pridobili« svoja posestva.

Za vsa druga veleposestva pa plača država po zakonu ustanovljeno odškodnino, prevzame tudi eventualna bremena, ki teže konfiskovano zemljo. Najbolj priporočljiva oblika odplačila so državne rente na gotovo dobo.

Večje težave nastopajo pri vprašanju, kako plača kolonist državi. Naravno je, da bo morala biti za vse koloniste in za vse vrste zemlje enotna cena. Z izkupičkom se pokrijejo vsi stroški in je mogoč z malimi žrtvami še precejšen stalen dohodek, zakaj tudi ono zemljo bo prodala država, ki jo je dobila po konfiskaciji in s to zemljo bo krila ono razliko, za kolikor bo ceneje prodala zemljo, ki jo je kupila.

Kolonisti, ki imajo dosti denarja, naj takoj plačajo vso odkupnino. Kdor pa nima zadosti, ali ničesar, ta prevzame posestvo na zadolžnice, plačljive v gotovi dobi. Na

Ta modrijan torej razlaga, da se socialisti bore le za korist mezdne delavca. Kdor je le enkrat vtaknil svoj nos v socialno demokracijo, mora videti, da je ta trditev velika neumnost. Socialisti se borimo za osvoboditev vsega človeštva od kapitalističnega izžemanja. Ker pa kapitalizem najbolj stiska revno ljudstvo sploh, zato naša stranka ni stranka mezdne delavcev, ampak stranka revnega ljudstva. Ta si seveda služi svoj kruh od trdega dela, v rudnikih, tovarnah, na polju in drugod, zato bi lahko rekli, tudi, da smo stranka revnega ljudstva.

Vsak človek pa tudi ve in tudi gospodu »kmetu« Iliji Gregoriču to ne bo neznano, da si je tovarniško delavstvo priborilo z organizacijo in potom naše stranke že marsikaj, zaostalo je pa še zelo revno ljudstvo, katerega so doslej neomejeno vladali in izžemali »kmetje« kakor je gospod I. Gregorič. Po čem n. pr. plačujete g. I. G. svoje hlapce in dekle. Od česa žive po zimi dninarji, ki so delali pri vas čez poletje? Kako se godi po zimi vašemu sosedu, ki ima le eno kravico, njivo in morda kos travnika? Vprašajte ga, če je res popolnoma zadovoljen, da sede v Vašem občinskem odboru le gruntarji, bajtar in mali kmet mora pa molčati. Preglejte po svoji vasi in potrdili nam bode, da razun Vas in še dveh, treh gruntarjev, spadajo vsi drugi v našo stranko, ker morajo delati več in se jim še slabše godi nego vsakemu tovarniškemu delavcu.

Na koncu svojega čvekanja naštevajo gospod »kmet« Ilija Gregorič tudi, koliko pristašev ima naša stranka. Prve volitve Vam bodo pokazale, da ste šteli hudo slabo, zato Vam danes ne bomo dokazovali več vaših neumnosti.

Pozdravljamo ustanovitev samostojne kmetijske stranke. Potrebna je! Vanjo vsi gruntarji, mali kmetje, bajtarji in posli. Na eno stran revež, na drugo bogatin. Kjer jih bo več, tisti naj vlada in tisti bo vladar in to bomo mi.

Dopisi.

Iz Semiča.

Ker smo Vam obljubili poročati o tukajšnjem sokolskem izletu, moramo obljubo seveda držati. Pojdimo pa po vrsti:

Prvič! Semiški sokoliči so nastopili le pri prostih vajah v zvezi z drugimi, da se njihovega »pacanja« ni preveč opazilo. Prav žal, nam je, da jih nismo videli še na orodju, da bi v polni meri občudovali njihove umetnosti.

Pruskem n. pr. je določena doba na 60 in pol let, v Galiciji 52—56, na Angliškem 50, na Norveškem 42 a na Francoskem na 25 let, za češke razmere je priporočljiva doba 20—40 let. Država ima dolžnost podpirati v konkurenčnem boju denarno slabjšega klonista z dopustljivimi a uspešnim sredstvi.

Predno zaključim razpravo, naj ovržem še trditev, da bo produkcija vsled razdelitve veleposestev padla in da bo ogrožena prehrana mest, ter industrijskih krajev. Par števil bo povedalo mnogo več, kakor popisana stran.

Na Češkem obsegajo posestva do 20 ha zemlje v celoti 1.962.000 ha in rede (seveda pred vojsko) 2.220.000 glav goveje živine, potemtakem pride 1 glava na 0,8 ha.

Veleposestva nad 100 ha imajo približno 1.900.000 ha zemlje, rede pa komaj 356.000 glav. Če računamo orno zemlje na 700.000 ha, potem pride šele na 2 ha ena glava. Tedaj je živinoreja malih kmetov 2 in polkrat večja kot veleposestnikov.

Drugič! Telovadbi je seveda sledila »prosta« zabava, kjer so navdušeni bratje prav hrabro uničevali alkohol. Te sokolske izobrazbe in kulture so bili deležni celo otroci. Videli smo n. pr. dvanajstletnega fantiča (če je pri naraščanju, nam ni znano), ki je bil opolnoči pijan skoro do nezavesti.

Tretjič! Prisegali so si iznovega bratstvo in ljubezen do groba. V prevelikem navdušenju, je šlo njihovo bratstvo celo tako daleč, da so vrgli iz gostilne na cesto svojega bratca W. iz Metlike in gotovo bi prišlo še do velikega pretepa, da ni stopil in posređoval — naš sodrug.

Četrtoč! Za zabavo je skrbel tudi neki pajac, ki jim je prevračal kozolce in pa — menežarija, v kateri si videl za eno krono poleg »Sokola« še gos, mačko in podobne zverine. Res, silno duhovito. Še par takih »narodnih« prireditev pa bodo vsi pametnejši fantje sprevideli, da zanje ni prostora med liberalno gospodo. Pa brez zamere »Sokolici«. Zdravo!

Iz Savinjske doline

nam pišejo: Vaš dopis »Iz Savinjske doline« meseca avgusta je naše revno ljudstvo močno razveselil. Naj ves svet izve, v kakšni klerikalni sužnosti živimo v naših krajih. Komaj čakamo, da bi prišli k nam kaki govorniki socialistične stranke, ker bi se vanjo vpisali vsi, saj ljudstvo krvavo čuti, da ga bo pognala klerikalna vlada in klerikalno gospodarstvo popolnoma na beraško palico. Kaj bi se pri nas lahko vse naredilo, rudniki, tovarne itd. in ljudstvo bi dobilo zaslužka povsod. Seveda, klerikalni in liberalni bogataši bi nas potem ne mogli več tako izrabljati. Sedaj pa bogate tu razni trgovci in druge pijavke, ljudstvo je pa moralo trumoma bežati v Ameriko. Pa ti se bodo sedaj vrnili in prepričani smo, da bodo prinesli k nam tudi novega duha in tedaj bo konec sedanje klerikalne strahovlade in klerikalnega izžemanja. — Ljubljanski škof ima v naših krajih ogromne gozdove in moderno žago. Uslužbenih ima tudi veliko delavcev, a plačuje jih njegov vodja tako, da je sramota.

Sv. Jedert nad Laškimi trgom.

Klerikalna »Kmetška zveza« ima pri nas silno navdušenih agitatorjev, med katerimi se najbolj odlikuje neki Ferdinand Potokar. Ta človek leta od hiše do hiše, da se prav resno bojimo za njegovo zdravje, zlasti pa za njegov želedec, ker naš »Ljudski glas« mu leži v njem in ga davi, da je groza. Včasih se mu na njegovih agitacijskih romanjih za klerikalno stranko pripeti tudi kaj neprijetnega in možakar jo mora odkuriti z dolgim nosom, a to ga v njegovem sve-

tem navdušenju prav nič ne plaši. Bo že Bog povrnil, si misli, in morda se ga tudi klerikalna stranka spomni s kakim koritcem. Prav resno svarimo tega človeka, da neha s svojimi neslanostmi in da zlasti pusti v miru našo stranko, sicer bomo napeli druge strune.

Stranice pri Konjicah.

Dne 7. septembra je bil tukaj zelo dobro obiskan shod socialnodemokratske stranke. Govoril in poročal je sodrug Brežovšek iz Celja. Poslušalci, katerih se je nabralo veliko število, so z zanimanjem in odobravanjem sledili njegovim izvajanjem. Uspeh je bil ta, da je takoj pristopilo k stranki 59 udov; bilo bi jih še več, pa nismo imeli zadosti pristopnih izjav. Tudi Konzumno društvo se zelo razvija. Ljudstvo je pač začelo spoznavati, kam spada. To vse pa zelo boli tukajšnjega g. župnika. Sicer se skuša iz vsega malo ponorčevati v »Straži«, vendar pa ta njegov humor zgleda bolj žalostno. Ta gospod imajo sploh navado, da se iz ubogih ljudi norčujejo. Pretečeno nedeljo se je celo tako izpozabil, da je na prižnici oznanil mašo na sledeč način: Prihodnjo nedeljo se bodo brale slovesne sv. maše na Brinjevi gori za tiste, kateri niso tam v vojski poginili... Ta je zelo lepa; najprej nas je pomagal tiščati na fronte in je daroval sv. maše zato, da bi bili kolikor mogoče bolj korajžni in brezmišeln drveli v smrtno nevarnost, sedaj nas pa preostaje pita z živino, ker pravi, za tiste, ki niso poginili. Pri nas je namreč navada, da pravimo o človeški smrti umiranje, on pa pravi, da poginjamo, kakor živina. Tisto vemo vsi, da smo bili teleta, ker smo se pustili voditi za nos od vsakega, ki se je smatral za pametnejšega, toda ti časi so hvala bogu minili. Spoznali smo svojo neumnost in sedaj vemo, kje smo doma. Vi le idite po svoji poti naprej in vodite svojo »čredo«; ne bo dolgo, ko se Vam bo vsa čreda izneverila in boste ostali sami pastirji. — Svetujemo gospodu župniku, naj pusti našo politiko pri miru. Mi bomo vse, kar je za nas, sami opravili. Pač pa bi mu priporočali, da bi se rajše pobrigal bolj za svojo cerkev, da bo imel vsaj svojega cerkovnika in da bodo sv. maše darovane bolj slovesno, tako kakor je drugod navada; še pevcev nimate statnih. Razumete!

Ptujska gora.

Gospodje okoli mariborske »Straže« stojijo vedno na straži in pazijo od katere strani se sovražnik prikaže. Takrat se je prikazal na kvoti »Črna gora« in postavil tam svojo patroljo, ki pripravlja ostali armadi — »formarš«! Generalni štab klerikalne armade, ki ima svoj glavni stan v Mariboru pa poroča, da v »rdeči armadi«

Strokovnjak Laur se je dolgo let pečal s statistiko dohodkov malega kmeta in veleposestnikov, ter prišel do zaključka, da prinaša 1 ha posestva do

I.	
	od polja 867 fr. na leto,
5 ha od živinoreje	768 f.,
10 " " "	660 " " "
15 " " "	559 " " "
30 " " "	518 " " "
nad 30 " " "	415 " " "

Skoro do enakega zaključka je prišla zemljedelska komisija pri češkem deželnom odboru, ki je ugotovila sledečo produktivnost 1 ha

II.						
	največja razlika					
0—10	10—20	20—50	50—100	nad 100		
cukrovka	629	530	520	568	496	133
žito	454	360	370	281		223
krompir	408	274	329	387		41
krma	335	354	308	164		171

Povprečna razlika prve in zadnje postavke znaša torej 142 K na 1 ha, ali posestniku 10 ha da vsak ha na leto 142 K več, kakor pa veleposestniku.

Pa še drug popolnoma napačen nazor moram pri tej priliki izpodbiti. Naši posestniki mislijo, da so poljedelski stroji samo za veleposestnike. Ta trditev ne dr-

ži prav nič. Na Češkem so ugotovili, da uporablja:

	posestnikov		
	do 10	do 100	nad 100 ha
kosilnice	11.605	27.642	2.090
stroji za žeti	403	5.625	1.438
mlatilnice	73.886	78.862	1.873
slamoreznice	174.046	84.240	2.226
šrotovnike	2.075	4.189	740
čistilnice	96.296	69.235	2.011

Mali posestniki, kakor se vidi, kupujejo in uporabljajo stroje mnogo bolj pridno, kakor pa veleposestniki, torej imajo podjetja za nabavo gospodarskih strojev jasno bodočnost.

Bolj težavno vprašanje je, kako uporabiti gospodarska poslopja razdeljenih veleposestev. Da bi se nastanilo po 40 rodbin na 200 ha zemljišča in použivalo gospodarska poslopja, tega vendar ne bode nihče zagovarjal. Tudi čista gospodarska društva bi bila primorana postaviti za vsako rodbino ali posebno hišico, ali pa odkazati primerno stanovanje, kar pa zopet ni ničesar družega kot neugnana želja po lastnem kotičku. Tedaj vsebuje tudi socialističen načrt kopico izdatkov.

ni vse v redu. Tako n. pr. bodo rdečkarji cerkve podirali in metali Kristusa iz šole. Tudi »provijantna skladišča« te armade niso popolnoma v redu. Če ne verjamete vprašajte mariborsko »Stražo« in ta vam pove, da je deželno sodišče zahtevalo sodruga Kristana, ker se mora uvesti proti njemu sodnijsko postopanje. Vsi časopisi so že objavili vest, da je deželno sodišče ustavilo postopanje proti Kristanu kot brezpredmetno, le klerikalna »Straža« ima še črno korajžo in brezobraznost take reči trditi. Le ne razburjajte se gospodje okoli »Straže«. Naš shod na Ptujski gori je komaj začetek, to hujske šele pride! Le izvršujte Vašo dolžnost in stojte pridno na straži. Mi stojimo tudi in kmatu Vas prisilimo, da vržete Vašo črno puško v koruzo!

Gubčeva zveza.

V prihodnji številki začnemo objavljati program pred kratkim objavljene »Gubčeve zveze« in opozarjamo nanj vse naše somišljenike in prijatelje. Naročite si pravočasno tudi primerno število izvodov te statistike, da ga boste imeli vedno pri roki in ga zanesli v zadnjo kočo.

Po svetu.

Na Reki

traja cirkus še vedno dalje. D'Annunzio se je s svojimi vojaki odločno uprl laški vladi in noče zapustiti Reke. Vse pa kaže, da sta vlada in d'Annunzio dogovorjena. Po robu tem hujskarijam so se postavili

socijalisti.

ki pozivljajo vojake na upor, ker vedo, da bi vse to počasi moralo pripeljati do vojne z Jugoslavijo. V Italiji zato vedno bolj vre in vse kaže, da je

revolucija

neizogibna. Tako daleč pripelje narodna blaznost ljudstvo. Slepi in gluhi so Italijani za glad in gospodarski polom, ki grozi Italiji in je že pred vratmi, hočejo podjarmiti le stotisoče Jugoslovancev. Mislijo menda, da bodo z njimi polnili svoje prazne želodce in plačevali svoje ogromne dolgove. Tudi

Wilson

se drži dobro in je prav odločno izjavil, da ne bo nikdar dovolil, da bi postala Reka, brez katere Jugoslavija živeti ne more laška. Pripravljen je ustaviti ves dovoz živil v Italijo in to bi bilo menda edino, kar bi Lahe izpametovalo. Celo

Dalmacija

hočejo d'Annunzijeve norci vso zasesti. Pred kratkim so prišli v Trogir, prebivalstvo se je pa — uprlo in ti žalostni junaki so jo odkurili, kolikor so jih noge nesle, pustivši tam orožje in vse drugo.

Štrajki

so v Ameriki, na Francoskem in na Angleškem na dnevnem redu. Neprestano stavka na stotisoče delavcev. Kapitalizem, le kratka je še tvoja vlada.

V Avstriji

stojte pred strašnimi časi. Nimajo živil, ne premoga, ničesar, razen kup ničvrednih bankovcev, za katere jim živ krst ničesar ne proda. Avstrija ima 6 milijonov prebivalcev in polovica od teh jih strada in zmrzuje brez dela in brez jela na Dunaju. Je pa Jugoslavija že še raj v primeri z Avstrijo, kjer nihče ne ve kaj se pripravljajo na zimo. Agitacija za monarhijo je tam zopet zelo živahna, ljudstvo se za vse to ne zmeni dosti, ono želi le kruha.

Ljening

je ponudil baje ententi mir. Prišel je do spoznanja, da na dosedanji način ne gre več dalje in da morajo tudi na Ruskem zavladati redne razmere. Točnejših vesti pa

od tam ni nobenih. Zato tudi ni mogoče izpregovoriti nobene resne besede o ruskem boljševizmu. Boljševizem je na papirju prav lepa reč, v praksi, zlasti pa pri nas si ga gotovo noben pameten človek želeči ne more. Dovolj je krvi, vojska in podobnih »zabav«, v katerih trpi največ revno ljudstvo, sedaj mora priti mir in naše orožje, s katerim bomo premagali kapitalizem mora biti volivni listek.

Iz naše stranke.

Izvrševalni odbor Jugoslovanske socialno - demokratične stranke sklicuje v smislu § 37. org. pravilnika na dan 1. in 2. in event. 3. novembra 1919

XI. redni strankin zbor

v Ljubljano, v deželnozborski dvorani (Deželni dvorec na Kongresnem trgu).

Provizorični dnevni red:

1. Verifikacija mandatov. Sprejem poslovnega reda. Volitev odsekov.

2. Poročila:

- a) strankinega tajništva;
- b) strankinega blagajništva;
- c) o strankinem tisku;
- č) strankine delegacije v Narodnem predstavništvu, v pokrajinski in v osrednji vladi.
- d) strankine kontrole.

3. Politični položaj in taktika stranke. Ujedinjenje jugosl. socialističnih strank in internacionale.

4. Naša mejna in narodnostna vprašanja.

5. Izobraževalno delo in njega pomen za proletarijat.

6. Gospodarska organizacija proletarijata.

7. Kmečko vprašanje in socialna demokracija.

8. Eventuelni samostojni predlogi.

9. Volitev izvrševalnega odbora in strankine kontrole.

Začetek 1. novembra 1919. ob 8. uri dopoldne.

Imena poročevalcev objavimo posebej.

V Ljubljani, dne 17. sept. 1919.

Tajništvo JSDS.

Shodi v nedeljo 5. t. m.

Rimske toplice ob 11. uri dop. v gostilni »Na pošti« — poročla sodr. Pečnik iz Zidanega mosta.

Selce ob 15. uri (3. pop.) v prostorih sodr. Aleš Potočnik. — Poročevalc iz Ljubljane.

Dobrova ob 16. uri (4. pop.) gostilna pri »Grohcu«. Poročata sodr. Makuc in Korošin.

Notranja gorica ob pol 15. uri (pol 3. pop.) v gostilni pri »Pavletu«. — Poročla sodr. Perdan.

Škofelja ob 17. uri (5. pop.) gostilna pri »Mihcu« poročevalc iz Ljubljane.

Iz naše države.

Pašić, Trumbić, in drugi delegati, ki so prišli iz Pariza krpat našo belgrajsko vlado, ne bodo mnogo opravili, kakor je videti. Radikalno - klerikalna opozicija hrepeni le po moči in po ministrskih stolčkih, redno delo jim je deveta briga. S takimi strankami sedeti pri eni mizi je seveda nemogoče.

Kriza še vedno traja. Kaj takega se menda ne godi v nobeni državi na svetu. Edino zdravilo za te vladoželjne gospodiče, ki so se sami postavili za poslance bi bila — palica.

Volitve so neizogibne in edina rešitev. Razžene naj se ta parlament, ker itak nima pravice odločevati o ljudskih potrebah, ker ga ni ljudstvo izvolilo in naj se takoj razpišejo volitve.

Aleksander pride v Zagreb in v Slovenijo koncem oktobra. Pripravljajo mu že prav slovesen sprejem.

Klerikalci se derejo kot znoreli in zahtevajo najrazličnejših stvari od vlade in parlamenta ko so bili sami v vladi, se pa niso zmenili za vse to in če hoče spraviti današnja vlada kaj veljave, se pa takoj uprejo. Ljudstvo, izpreglej vendar in obračunaj s temi sleparji.

Za dva milijona bankovcev zaplenjenih. V Špiljah so petim strankam, došlim iz Nemške Avstrije, zaplenili za dva milijona novo tiskanih bankovcev po 1000 K poleg nove štampilje, s katero so žigosali ta denar.

Perzija je priznala našo državo. Vsekako „velikanska pridobitev!“

Tržaški Slovenci brez šol. Italijani Slovincem v Trstu nečejo dati slovenskih šol. Dovolijo jim le, da smejo imeti zasebne slovenske šole.

Občinske volitve po celi Jugoslaviji se bodo vršile pred volitvami v konstituanto. Kdaj bodo volitve v konstituanto (prvo državno zbornico), se še ne ve.

„Vodiška Johanca“ umrla. Dne 22. t. m. je umrla v ljubljanski bolnici Ivanka Jerovšek, znana Vodiška Johanca. Pri nekem delu si je po nesreči zastropila kri. To je lepo poglavje iz dobe klerikalne vlade in teme. Kako so farbali ti ljudje ljudstvo.

Novi bankovci. Nadzornik ministrstva za finance odide v spremstvu višjega uradnika Narodne banke v Pariz, da prepeljata v domovino tretji transport novih državnih bankovcev. Tiskanje bankovcev v Parizu se živahno nadaljuje. Pospešujejo se tudi dela v Zagrebu in Pragi. Do sedaj je natiskanih 1,200,000.000 dinarjev. Posamezne banke so dobile nalog, naj vse potrebno pripravijo za sprejetje novih bankovcev. Da le ne bi zopet pri samih besedah ostalo!

Gradnja beogradskega mosta. S kompetentnega vira se poroča, da bodo konstrukcije za savski most napravljene na Dunaju in da se je tvrda Wagner obvezala, da bo v dveh tednih izvršila ta posel.

Regent Aleksander je podpisal naredbu, s katero se zakon o javnih borzah z dne 3. novembra 1886 uveljavlja za vse ozemlje kraljestva.

Ponarejene znamke so se pojavile v Prekmurju. Imajo napis Prekmurje SHS; znamke niso dovoljene in so brez veljave.

Prošnje za podpore po ujmah. Na poverjeništvu za kmetijstvo se vlagajo razne prošnje za podpore po ujmah (toča, povodenj, požar itd.) Opozarja se, da je take prošnje vlagati na Poverjeništvu za notranje zadeve v Ljubljani in sicer potom pristojnega okrajnega glavarstva. Poverjeništvu za kmetijstvo nima za take podpore nikakih sredstev na razpolago.

Državni oddelek za zaščito dece je prešel v področje ministrstva za soc. skrbstvo in se bo odslej nazival „oddelek za zaščito dece in mladine“.

Izpod klerikalne odeje.

Zadr. centrala v Ljubljani, ki je pri svojem gospodarstvu skrajno zavozila na račun svojih klientov, toži deželo Kranjsko za plačilo 2 milijona kron, katere je baje ona po naročilu umrlega deželnega odbornika dr. Lampeta, ki je bil tudi predsednik Zadružne centrale, založila za deželo Kranjsko pri nakupu perila za deželne dobrodnele zavode. Pri kupčiji, ki bi se morala vršiti v Kijevu, je posredoval znani prebrisani agent F. Gruška, neomejen zaupnik dr. Šušteršiča, kateremu je tudi spravil njegovo premoženje v Švico na varno. Zadružna centrala je plačala v gotovini 2,000.000 K, ne da bi poprej prejela le en komad perila. Prišel je preobrat, in sedaj ni ne denarja, ne perila, in od posredovalca F. Gruške ni ničesar dobiti. Da tiči za vso to akcijo umazana kupčija,

je brezdvomno, ker bolnica ni nikdar potrebovala tolike množine perila, in noben pameten trgovec ne plača nobene vsote, najmanj pa 2.000.000 K naprej, ne da bi videl poprej uzorce in pa dobil blago. Sodijska obravnava bo že pokazala, kaka špekulacija tu zadaj leži. Zadruga centrala je dobila tudi od bivšega deželne odbora iz dohodkov vnovčevalnice za klavno živino 458.000 kron za sanacijo izrečno imenovanih zadrug. Dosedaj Zadruga centrala te naloge ni izvršila, akoravno ima denar od 4. januarja 1918 že v rokah. Velik del je pa pač porabila za dotacijo „Ljudskega doma“ in pa Zadruga tiskarne. Likvidacijska komisija deželne vlade je odklonila revizijo Zadruga centrala, ker stoji v procesu s tem zavodom, in prepustila deželni vladi, da izvrši revizijo. Pozivljemo javno deželno vlado, da takoj izvrši revizijo pri Zadruga centrali, da takoj vrne neporabljeni kredit bivšega deželne odbora za sanacijo zadrug likvidacijski komisiji deželne uprave, ker od 4. januarja 1918 do 30. okt. 1918 je bilo dovolj časa izplačati zadrugam potrebne vsote, če so jih potrebovale. Ker so pa zadruga lahko toliko časa čakale na sanacijo, niso bile potrebne in naj se tedaj denar vrne deželi, ki ga sama nujno potrebuje. Obenem pa naj revizija posveti v poslovanje Zadruga centrala glede navedenih 2.000.000 K, kako se je kupčija sklenila, kdo jo je sklenil in zakaj se je to vsoto tako slepo izplačalo brez vsake garancije. — Tako je gospodarila ta straška z ljudskimi žulji in tako bi rada še naprej.

Gospodarske vesti.

Prodaja novih kadi. Šumarski odsek zemaljske vlade v Sarajevu ponuja 96 komadov popolnoma novih kadi iz mehkega

lesa, pripravnih za namakanje sadja za žganjekuho v nakup. Kadi merijo skupaj 3420 hl. Reflektanti naj pošljejo ponudbe na gornji naslov.

Sejem za žrebeta. Vsled odredbe konjerejskega odseka kmetijske družbe se vrši v Ljubljani v torek dne 30. septembra sejem za žrebeta. Sejem se vrši na konjskem semnjišču poleg klavnice.

Gospodarske vesti.

Letina v Čehoslovaški. Navzlic dežju in hladnemu vremenu je letina v Čehoslovaški povoljno uspela. Pšenica je bila na srednjem Moravskem in na jugu zelo lepa, a ostala žita so bila srednja. Sladkorja bo letos na Češkem zelo mnogo. Izvoz bo torej velik. Samo zniža se naj pri nas carina, pa sladkorja v državi SHS ne bo manjkalo.

Sadje v Prekmurju. Civilni komisar za Prekmurje dr. Srečko Lajnsič nam poroča, da se bo začelo z razprodajo sadja v Prekmurju dne 22. t. m. Razprodajalo se bo samo po vagonih od postaje Radgona po sledečih cenah: 1. lederce, zlatice, zelene startine in kanadarce po 2 K 30 h kg. 2. letne mošancke, paodholterve, zimске mošancke, šafnaserce po 2 K kg. 3. sadje za napravo sadjevca po 1 K 30 h kg. Oni, ki reflektirajo na nakup sadja, naj se obrnejo na civilnega komisarja za Prekmurje v Murski Soboti. Zahteva se predplačilo in sicer se mora denar takoj položiti pri blagajni okrajnega glavarstva Maribor, kakor hitro dobi kupec brzojavno obvestilo, da se mu je blago odposlalo. Interesenti naj javijo svoje potrebščine, da se lahko njihovim željam ustreže.

SSZZ Drobiž. ZZZZZ

Dobičkonosna uljudnost. Francoski pesnik Pavel Scarron je bil na kraljevem

dvoru zelo priljubljen. To pa zato, ker je bil enkrat v svojih pesnitvah nadvse uljuden. Vsi dvorjani so občudovali takrat izredno lepe roke kraljice, princezinje Ane Avstrijske. Scarron ji je posvetil pesem, kjer je izražal gorečo željo, da bi ga njene čudovite roke vendar enkrat — oklofotala. Klofut ni dobil, pač pa visoko letno rento, na katero je bil mislil, ko je delal pesem.

Listnica uredništva.

J. P. v St. Lenartu. Za samostojno kmetско stranko ne moremo delati tu reklame, zato vašega dopisa ne moremo priobčiti.

Semič, S. Hönigsmann. Če pridete v Ljubljano, Vas nujno prosimo, da se zglasite v važni zadevi pri našem uredniku.

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja te moja najbolj preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 6—, za podgane in miši K 6—; osobito ostra pasta za podgane K 6—; za ščurke K 6—; posebno močna tinktura za stenice K 6—; uničevalec moljev, prašek za uši v obleki in perilu, proti mravljam, proti ušem pri perutnini K 3—; prašek proti mrčesu 5 K; proti ušem pri ljudeh 3 K; mazilo za uši pri živini 3 K; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) in mravljam K 3—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ulica 3.

Naročajte in širite „LJUDSKI GLAS“!

G. KELLER:

DON CORREA.

(Dalje.)

„Kakšna opravila?“ je vprašal Don Correa, ki je vedel, da so dame v tem samostanu delale ravno tako malo, kakor one zunaj. Bal se je torej, da so zlorabili deklico za nizko, če ne naravnost suženjsko delo in da je zaradi tega pobegnila. Toda opatica se je ognila vprašanju in je začela še dalje pripovedovati razne ugodne reči o ubegli deklici, tako da je gospodu postalo težko in britko pri sreju, ko je vse to poslušal. Svoje pripovedovanje je končala z besedami: „Item, ne bili bi mislili, da bo na tako grd način pobegnila!“

Z glavo polno misli se je vrnil v svoje stanovanje, da bi vso stvar nekoliko razmislil. On, ki je bil sicer tako hiter v svojih sklepih in odlokih, je bil pred to skrivnostjo na mah brez moči in se ni mogel odločiti. Zaradi svojih opravkov se ni mogel dalje muditi v Rio de Janeiro; če pa bi zapustil mesto in deželo, bi moral opustiti vsako nado, da bi Zambo še kedaj našel in tako je bil mož, ki se je znal podvreči cele dežele, naenkrat brez vsake moči, da bi izvedel preprosti načrt svoje poroke.

Ko je v takih skrbeh in mislih prišel domu in v svoji sobi ravno vrgel meč in rokavice na mizo, se je previdno priplazil njegov paž Luis, da bi mu prinesel nenavadno novico. Bil je štirinajstleten bistroumen deček in svojemu gospodu tako udan in zvest, da ga je imel za bolj zanesljivega, ko vse druge služabnike in da ga je zaradi njegovega ljubeznivega in prikupnega vedenja še posebe cenil. Luis mu je povedal, da ga je, ko je tako pohajal po ulici, žena soseda, starega francoskega pomorščaka, ki velja za skrivno protestantko, poklicala k sebi in mu za hišnimi vrati skrita zasepnila naj pove svojemu gospodu, da mu lahko pové kraj, kjer bo našel, kar išče; ko se bo zmračilo, naj samo pride za hip na verando v zadi za njeno hišo. Don Correa je res šel in izvedel od prijazne starke, potem ko ji je zagotovil molčečnost in varstvo, da se je njegova Zambo pred nedavnim prepeljala na

ladji njenega moža, ki je šla v Masilijo, v nek samostan v Cadi. Razen tega je še vedela povedati, da so hoteli iz deklice narediti nekako čudodelko in svetnico in da si ni dala narediti na čelo in na roke krvavečih ran; stara je celo vedela, da so ji potegnili s prsta zaročni prstan in ji ga vzeli. Vse to je izvedela po skrivni poti od neke Alamke, ki je hodila v samostan kruh peč in stanko včasih obiskala.

Don Correa je takoj spoznal resničnost teh podatkov in se je ženi zanje zahvalil; prosil jo je samo še, naj o vsej stvari molči. Dasi je bil katoličan, ga je vendar zgrabila tiha jeza na jezuite, ki so očitno iz Afrike, ne da bi on vedel za to, vtaknili svoje roke v vso stvar, ravno tako pa tudi na ležljivo opatico, njegovo teto. Ta je po pravici sumila, da hodi njenemu nečaku zopet misel na kako čudno ženitev po glavi in je imela tem več vzroka za pomoč, kako bi se vsa stvar preprečila, ker je imela zanj že davno pripravljeno nevesto in je samo še čakala ugodnega trenutka.

Admiral, sedaj regent ali podkralj v Angoli, si je še isto noč poiskal vzrok, da bi raztegnil svojo pot po Evropi in na dvoru v Lisaboni osebno poročal o sedanosti in prihodnosti razmer v Afriki; drugi dan se je peljal s svojimi ladjami naprej, ne da bi povedal, kam. Z veliko nestrpnostjo je štel dneve in tedne, ki so tekli, dasi je plul z ugodnim vetrom; ko pa se je nazadnje pripeljal v pristan v Cadiu, ga je našel zaprtega od stražnih ladij, ker je v mestu razsajala kuga.

Ta nova nezgoda je njegovo nevoljo in skrb za ubogo Zambo nenavadno povečala, ob enem pa tudi ohladila njegovo glavo. Ker se je zavedel svoje odgovornosti in videl, da bi bila brez vsake koristi, če bi skušal na Španskem stopiti na zemljo, je sklenil za enkrat nadaljevati svojo pot v Lisabono in poslati samo dečka Luisa na poizvedbe. Luisu, ki je poznal Zambo, kakor tudi ona njega, je razodel vso svojo skrivnost.

(Dalje prih.)

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

: registrovana zadruga z omejeno zavezo :

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih 3 %.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejša plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd.

Stereotipija. Litografija.